

**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки
Кафедра управління та бізнес-адміністрування**

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему **“Адаптація зарубіжного досвіду реформування діяльності
органів місцевого самоврядування в Україні.”**

Виконав: студент 4 курсу, освітнього
рівня "бакалавр", групи ПУА-41,
спеціальності 281 "Публічне
управління та адміністрування"
Романей Петро Миколайович

Керівник: к.ф.н. доц.
Пятківський Р.О.

Рецензент: Директор департаменту
інфраструктури, житлової та
комунальної політики Івано-
Франківської міської ради -
Смушак М.В.

Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	7
1.1. Реформа місцевого самоврядування: до історії питання.....	7
1.2. Особливості розгортання реформи самоврядування (2014-2021).....	16
РОЗДІЛ 2. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ.....	23
2.1. Англосаксонська модель місцевого самоврядування	23
2.2. Французька (континентальна) модель місцевого управління.....	29
2.3. Германська модель місцевого самоврядування.....	36
РОЗДІЛ 3. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НОРМ І ПРАКТИК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	42
3.1. Стандарти ради Європи у сфері місцевого самоврядування і проблеми їх реалізації.....	42
3.2. Проблемні аспекти місцевого самоврядування в Україні та пропозиції щодо реформи децентралізації.....	49
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Актуальність дослідження. Реформа місцевого самоврядування є довгоочікуваною відповіддю на суспільний запит щодо руйнування жорсткої неорадянської адміністративно-політичної системи України.

Імплементация реформ, пов'язаних з розвитком засад самоврядування в українському суспільстві, викличе глибокі зміни у системі державного управління та залучить громади до участі в політиці розвитку на місцевому та центральному рівнях. У зв'язку з цим реформа місцевого самоврядування вимагатиме дотримання чіткої послідовності та етапності у впровадженні інституційних новацій.

Через інструменти децентралізації влади відбувається поділ повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, посилення фінансових можливостей органів регіонального самоврядування та підвищення відповідальності органів місцевої влади перед громадами. Вже запроваджено окремі елементи реформи адміністративно-територіального устрою, у т.ч. завдяки механізмам добровільного об'єднання територіальних громад, створено додаткові можливості для співпраці територіальних громад, запроваджено реформу бюджетної децентралізації тощо. У перший етап реформ входить систематизація та впорядкування системи надання публічних послуг населенню органами місцевого самоврядування, формування стратегій та програм розвитку територій та областей.

Ми виходимо з того, що трансформації у системі місцевого самоврядування співвідносні з фундаментальними засадами становлення демократичної соціально-ринкової держави. Отже, завдання інституціоналізації самоврядування в Україні, яке співвідноситься з європейськими самоврядними практиками на рівні громад, районів та областей, не може обмежуватися лише децентралізацією влади.

Прогрес у посиленні спроможності місцевих громад сприятиме утвердженню основ прямої демократії та зростанню ролі представницьких органів місцевого самоврядування. Підвищення відповідальності громад, розширення сфери їхнього впливу на управлінські рішення з питань розвитку закономірно активізуватимуть суспільний запит на продовження та поглиблення реформи самоврядування.

Протягом розпочатих трансформацій, на другому етапі реформ, має бути забезпечена фундаментальна зміна політичної системи держави, з відповідними змінами у виборчому законодавстві, подальшим перерозподілом функцій та відповідальності між законодавчими, виконавчими та місцевими органами влади тощо.

Внаслідок децентралізації посиляться самоврядування громад (інституційне, організаційне, фінансове), розширені повноваження органів місцевого самоврядування базового, районного та обласного (регіонального) рівнів вимагатимуть відповідного інституційного забезпечення на рівні центральної влади.

Розкриття потенціалу місцевого самоврядування забезпечить консолідацію країни «знизу», на рівні самоврядних територіальних громад, що так потрібне Україні сьогодні.

Мета роботи – напрацювання теоретико-методологічних засад імплементації зарубіжного досвіду реформування діяльності органів місцевого самоврядування в Україні.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- визначити історичні особливості реформи місцевого самоврядування;
- з’ясувати сучасні тенденції розвитку системи місцевого самоврядування;

–виявити організаційну побудову англосаксонської моделі місцевого самоврядування;

–дослідити французьку (континентальну) модель місцевого управління;

–узагальнити особливості германської моделі місцевого самоврядування;

–дослідити стандарти ради Європи у сфері місцевого самоврядування і проблеми їх реалізації;

–проаналізувати проблемні аспекти місцевого самоврядування в Україні та пропозиції щодо реформи децентралізації.

Об’єкт дослідження – місцеве самоврядування в Україні. Предмет дослідження – адаптація зарубіжного досвіду діяльності органів місцевого самоврядування до умов України.

Методи дослідження. Цілісність дослідження забезпечують системний і структурно-функціональний підходи. Для теоретичного осмислення різних аспектів дослідження застосовувались методи аналізу і синтезу (при визначенні форм і методів взаємодії органів місцевого самоврядування з населенням), моделювання (при запровадженні зарубіжного досвіду діяльності органів місцевого самоврядування), абстрагування та узагальнення (з’ясування основних принципів моделей управління).

Новизна отриманих результатів конкретизується у таких положеннях: уперше:

– на основі зарубіжного досвіду обґрунтовано шляхи реалізації принципів управління в діяльності органів місцевого самоврядування, що передбачає розширення участі громадян в управлінні місцевими справами на трьох рівнях;

удосконалено:

– технологію реалізації принципів споживацької моделі управління в діяльності органів місцевого самоврядування, а саме: принципу доступності, що передбачає широке запровадження надання онлайн-послуг населенню через мережу точок доступу; принципу диференціації, що вимагає урахування потреб та інтересів конкретних груп громадян, індивідуального підходу при наданні соціальних послуг; принципу «спільного виробництва», що полягає у розширенні можливості громадян брати участь у формуванні портфеля послуг, які їм надаються, і визначенні вимог до їх якості;

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у визначенні засобів підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування. Основні положення та висновки, сформульовані в роботі, можуть бути використаними під час адміністративної реформи в Україні, при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних матеріалів, розробці лекцій та практичних занять з питань регіонального управління та місцевого самоврядування.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи налічує 70 сторінок.